

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин

Кафедра міжнародних відносин

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ДЕМОКРАТІЯ: ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ»

Освітня програма «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Спеціальність 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

Галузь знань 29 «Міжнародні відносини»

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № __ від “_” ____ 2022 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Демократія: від теорії до практики
Освітня програма	Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
Спеціалізація (за наявності)	
Спеціальність	291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
Галузь знань	29 «Міжнародні відносини»
Освітній рівень	Бакалавр
Статус дисципліни	Вибіркова
Курс/семестр	3/6
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 16 год. Практичні заняття – 14 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro/course/subscription/through/url/c72ba83633b792857c24

2. Опис дисципліни

Мета та цілі дисципліни
<p>Вибіркова навчальна дисципліна «Демократія: від теорії до практики» складена відповідно до освітньої програми підготовки бакалаврів спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». Даний курс з громадянської освіти впроваджено за співпраці Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника та Міжнародної фундації виборчих систем (IFES). Викладається курс відповідно до запропонованої IFES Україна методології, розробленої українськими та міжнародними експертами</p> <p>Предметом навчальної дисципліни є теоретичні та практичні питання демократії як системи врядування, метою якої є вивчення шляхів взаємодії громадян у суспільстві, втілення цінностей свободи, справедливості й рівності.</p> <p>Мета: формування у студентів необхідних знань, навичок та ставлень пов'язаних з ефективною (поінформованою, компетентною) демократичною взаємодією громадян у суспільстві.</p> <p>Цілі: надати студентам цілісну систему знань про історію та концептуальні засади демократичного урядування, права людини, громадську участь; сформуванню вміння знаходити та критично аналізувати інформацію, ефективно взаємодіяти з людьми різних поглядів та переконань; сформуванню розуміння важливості громадської участі у демократичній державі; сформуванню у студентів готовність долучатися до вирішення суспільних проблем та навчити використовувати для цього інструменти громадської участі, доступні в Україні.</p> <p>У процесі вивчення дисципліни передбачено 5 змістовних частини. Заняття проводяться у вигляді семінарів, з використанням інтерактивних методів навчання. Студенти в групах працюють над розробкою студентського проекту. Завершується дисципліна заліком та презентацією студентських проектів.</p> <p>Перша частина присвячена теоретичним засадам поняття демократії та ролі влади в умовах демократії. Друга частина – права людини, механізмам їхнього захисту та правам вразливих верств населення. Третя частина – конституціоналізму, ліберальній демократії та</p>

розвиток демократії в Україні. Четверта частина – ролі громадянського суспільства та громадянина в умовах демократії. П'ята частина – презентації студентських проєктів.

Компетентності

Дана дисципліна покликана розвинути наступні компетентності:

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в сфері міжнародних відносин, суспільних комунікації та регіональних студій, які відповідають меті та завданням навчальної дисципліни

ЗК 1. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.

ЗК 3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 4. Знання та розуміння предметної області.

ЗК 5. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК 8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

ЗК 12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК 13. Здатність бути критичним і самокритичним.

СК 4. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій, регіональних досліджень.

СК 8. Усвідомлення національних інтересів України на міжнародній арені.

СК13. Здатність аналізувати діяльність міжнародних недержавних акторів та транснаціональні відносини

Результати навчання

РН13. Вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньої політичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їхню точку зору.

РН 17. Мати навички самостійного визначення освітніх цілей та навчання, пошуку необхідних для їх досягнення освітніх ресурсів

3. Структура дисципліни

Тема	Результати навчання	Завдання
Тема 1. Філософські засади демократичного врядування.	Перше заняття у рамках курсу має на меті ознайомити студентів з деякими філософськими основами та концепціями демократії. Завдяки запропонованим вправам студенти почнуть думати про роль органів влади та громадянина в демократичному суспільстві. Під час першого тижня студенти також починають дізнаватися про студентський проєкт і складати список потенційних проблемних питань для студентського проєкту через метод мозкового штурму.	<ul style="list-style-type: none"> • Вправа з аналізу цитат про демократію («Демократія: думки, які варто обговорити») або політичних карикатур («Аналіз політичних карикатур») • Вправа – «Мозаїка: вступ до студентського проєкту» • Завдання для самостійної роботи (тести на платформі)

<p>Тема 2. Принципи демократії.</p>	<p>Дана тема допоможе студентам розширити розуміння принципів демократії. Студенти використовуватимуть ці принципи для аналізу глобальних подій, і, відповідно, зможуть краще зрозуміти значення цих принципів. Студенти мають обрати проблемні питання для дослідження в рамках студентського проєкту. Дуже важливо донести до студентів, що вони не мають визначати проблему або пропонувати потенційні шляхи її вирішення до того, поки не проведуть попереднє дослідження вибраних проблемних питань.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Вправа «Принципи демократії. Прогулянка галереєю» • Контрольні запитання, • Завдання для самостійної роботи (тести на платформі)
<p>Тема 3. Права людини. Міжнародні пакти про права людини.</p>	<p>Студенти ознайомлюються з концепцією та еволюцією визначення прав людини. Матеріали підручника і запропоновані вправи дають розуміння, що не зважаючи на те, що Загальна декларація прав людини є міжнародно-правовим актом, визнаним у більшості країн світу, існують різні тлумачення та застосування прав людини у різних культурах і країнах. Іноді захист прав конкретної людини може обмежувати права іншої або йти у розріз з нагальними потребами суспільства.</p> <p>Студенти також починають розробляти плани досліджень в рамках своїх проєктів. Обговорення зі студентами мету Кроку 2, різні методи досліджень, які вони мають спланувати (методи дослідження опублікованих джерел і активні методи дослідження), як розподіляти роботу в проєктній групі і ділитися її результатами.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Вправа: «Континуум – Балансування індивідуальних прав» • Контрольні запитання, • Завдання студентського проєкту - Крок 2 – Розробка плану дослідження, спрямованого на визначення проблеми • Завдання для самостійної роботи (тести на платформі)
<p>Тема 4. Відповідальне споживання інформації у цифрову епоху.</p>	<p>Студенти самостійно продовжують вивчати тему прав людини та дізнаються про велику кількість міжнародних договорів, які визначають права людини, а також про механізми захисту цих прав на міжнародному рівні та в Україні. Основа вправа направлена на розвиток навичок медіаграмотності</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Вправа: «Відповідальне споживання інформації у цифрову епоху» • Контрольні запитання, • Есе; • Завдання студентського проєкту - Крок 3 – Початок реалізації плану

	<p>студентів. Ці навички є одними з найголовніших характеристик відповідальної та поінформованої участі громадян. Крім того, медіаграмотність займає важливе місце в контексті проведення дослідження в рамках студентського проєкту. Студенти працюватимуть над реалізацією плану дослідження. Заплановано огляд Робочого аркуша 3 – Підготовка опитування, Робочого аркуша 4 – Підготовка до інтерв'ю та Робочого аркуша 5 – Виявлення упередженості</p>	<p>дослідження;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Завдання для самостійної роботи (тести на платформі)
<p>Тема 5. Конституціоналізм, ліберальна демократія та їх розвиток в Україні.</p>	<p>Студенти вивчають особливості органів влади, які сприяють функціонуванню демократії. Проте студенти також дізнаються, що факт наявності цих особливостей ще не є запорукою стабільної демократії. Тому у вправі на цей тиждень буде розглядатися потреба балансу між незалежністю і підконтрольністю органів влади. Також студенти продовжать реалізовувати плани досліджень в рамках своїх студентських проєктів.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Вправа: «Людський барометр. Скільки влади повинен мати уряд?» • Контрольні запитання, • Завдання студентського проєкту Огляд порад щодо дослідження проблеми • Завдання для самостійної (тести на платформі)
<p>Тема 6. Механізми демократії в Україні.</p>	<p>Студенти вивчають про чинники, які сприяють підтримці демократії. Деякі з них є більш універсальними, а деякі – більше характерні для України. Також студентами буде розглянуто роль політичних партій у демократії. Під час запропонованої вправи студенти зможуть проаналізувати сучасну ситуацію з політичними партіями в Україні та подумати, яким чином можна покращити умови для їх функціонування. Також студенти будуть продовжувати реалізовувати плани досліджень в рамках своїх проєктів. Проте вони також повинні почати аналізувати результати своїх досліджень і запланувати подальші дослідження.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Вправа: «Які функції політичних партій?» • Контрольні запитання, • Завдання студентського проєкту – Досвід, отриманий під час дослідження і продовження реалізації плану дослідження • Завдання для самостійної (тести на платформі)
<p>Тема 7: Розвиток громадянського суспільства.</p>	<p>Студенти ознайомлюються з важливими функціями, які виконують організації громадянського суспільства (ОГС) в розвинутих демократіях.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Вправа: «Дебати: Блокування інтернет-сайтів урядом не є порушенням права на свободу висловлень та

	<p>Запропонована на цьому тижні вправа дає можливість студентам дізнатися більше про баланс між правом на свободу вираження і свободу об'єднань (які є важливою передумовою для функціонування громадянського суспільства) та обов'язком держави забезпечувати стабільні й безпечні умови функціонування суспільства і захищати індивідуальні права людини.</p> <p>Студенти будуть продовжувати реалізовувати плани досліджень в рамках своїх проєктів. Проте вони також повинні почати аналізувати результати своїх досліджень і запланувати подальші дослідження.</p>	<p>свободу об'єднань онлайн?»</p> <ul style="list-style-type: none"> • Контрольні запитання, • Завдання до студентського проєкту - Крок 4 – Досвід, отриманий під час дослідження і продовження реалізації плану дослідження • Завдання для самостійної (тести на платформі)
<p>Тема 8. Громадянське суспільство у демократичних реформах у країнах Східної Європи.</p>	<p>Студенти дізнаються про роль громадянського суспільства у проведенні демократичних реформ у Східній Європі. На основі цього розуміння студенти розглядатимуть роль громадянського суспільства в сучасному українському суспільстві.</p> <p>Студенти проаналізують проблему, яку вони досліджують, в контексті двох тем курсу: прав людини і заходів органів влади. Для цього вони повинні заповнити Робочий аркуш 7 – Права людини й тема вашого дослідження і Робочий аркуш 8 – Роль органів влади й тема вашого дослідження.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Вправа: «Мозаїка: Громадянське суспільство і демократичні реформи у країнах Східної Європи. Аналіз конкретного приладу» • Контрольні запитання, • Завдання студентського проєкту Крок 5 – Дослідження проблеми в контексті прав людини і заходів органів влади • Завдання для самостійної роботи (тести на платформі)
<p>Тема.9 Виклики, пов'язані з громадянським суспільством</p>	<p>Студенти дізнаються про потенціал для просування позицій, захисту інтересів або заклику до змін у суспільстві завдяки об'єднанню з іншими, хто має подібні інтереси та ідеї. Також студенти навчаться використовувати навички медіації і розв'язання конфліктів завдяки вправі, під час якої вони представлятимуть членів різних ОГС, які мають різні погляди на вирішення конфлікту в громаді.</p> <p>Студенти проаналізують проблему, яку вони досліджують, в контексті двох тем курсу: громадянського суспільства та індивідуальної</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Вправа: «Медіація – метод мирного вирішення конфліктів» • Контрольні запитання, • Завдання студентського проєкту Крок 5 – Дослідження проблеми в контексті громадянського суспільства та індивідуальної громадянської участі • Завдання для самостійної роботи (тести на платформі)

	<p>громадянської участі. Для цього вони повинні заповнити Робочий аркуш 9 – Громадянське суспільство й тема вашого дослідження і Робочий аркуш 10 – Індивідуальна громадянська участь і тема вашого дослідження</p>	
Тема 10. Громадянство і демократія	<p>Студенти вивчають важливість індивідуальних дій у демократії. Вправа «4 кутки: Методи громадянської участі» є вступом у це тему і стимулює студентів задуматися тільки над деякими методами, а також почути думки своїх одногрупників. Решту часу студенти повинні присвятити розробці проєктної пропозиції, направленої на вирішення проблеми, яку вони досліджували, а також формуванню плану дій з інформування про проблему і просування змін, які вони пропонують.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Вправа: «4 кутки: Методи громадянської участі» • Контрольні запитання, • Завдання студентського проєкту Крок 6 – Розробка проєктної пропозиції та плану дій і Крок 7 – Реалізація плану дій • Завдання для самостійної роботи (тести на платформі)
Тема 11. Типи громадян.	<p>Студенти продовжують дізнаватися про те, які дії громадяни можуть вживати для того, щоб покращувати свої громади і суспільство. Студенти застосовують своє розуміння методів громадянської участі під час виконання вправи «Оцінка методів громадянської участі». Студенти повинні завершити Крок 6 – Розробка проєктної пропозиції та плану дій і підготовці до Крок 7 – Реалізація плану дій.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Вправа: «Оцінка методів громадянської участі» • Контрольні запитання, • Продовження Кроку 6 – Розробка проєктної пропозиції та плану дій і Крок 7 – Реалізація плану дій • Завдання для самостійної роботи (тести на платформі)
Тема 12. Активні громадяни	<p>Студенти застосовують знання та навички громадянської участі у рольовій грі «Консультації з громадськістю». Студенти проаналізують роль консультацій з громадськістю як інструменту участі громадян. Вони також дізнаються більше про роботу виборних посадових осіб та про складність розробки публічної політики. Студенти мають активно реалізовувати свої плани дій.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Вправа: «Консультації з громадськістю» • Контрольні запитання, • Студентський проєкт Продовження реалізації плану дій і, за потреби, його модифікації. Початок Кроку 8 – Підготовка групової презентації • Завдання для самостійної роботи (тести на платформі)
Тема 13. Презентації студентських	<p>Студенти презентуватимуть свої проєкти. Використовуйте «Критерії</p>	<p>Завдання для самостійної роботи</p>

проектів	оцінювання студентського проекту» для оцінювання презентацій і надання зворотного зв'язку студентам.	(фінальні тести на платформі, генерування сертифіката)
Тема 14. Індивідуальна рефлексія щодо досвіду, отриманого в процесі роботи над проектом	Студенти повинні заповнити Робочий аркуш 14 – Рефлексія щодо мого досвіду	

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Інтерактивні вправи на заняттях	40
Самостійна робота (тестування на платформі)	20
Студентський проект	30
Індивідуальна рефлексія (есе)	10
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Робота на практичних заняттях (інтерактивні вправи)	Оцінка за самостійну роботу (тестування на платформі)	Оцінка за роботу і презентацію студентського проекту	Індивідуальна рефлексія (есе)	Разом
40	20	40	10	100

- Форми поточного контролю включають: оцінювання виконання домашніх самостійних завдань, письмових та контрольних робіт, виконаних під час практичних занять.
- Студент може отримати максимально 40 балів за усні та письмові відповіді під час інтерактивних занять, а також максимально 20 балів за опрацювання матеріалу та проходження тестів на спеціальній платформі EdEra ((IFES Academy | Демократія: від теорії до практики. ПНУ. Голубяк Н.Р. (theworkademy.com)))
- Формою поточного контролю знань є підготовка проекту на важливу суспільно-політичну тему, яка розв'язує проблеми демократії. Такий проект презентується і оцінюється у 30 балів. Есе на тему важливості впровадження принципів демократії в Україні виконується у письмовій формі і може бути оцінене максимально у 10 балів. Студент, який не виконав завдання або виконав його незадовільно зобов'язаний повторно його виконати.
- Формою підсумкового контролю знань та навичок по дисципліні для студентів є залік, який виставляється із урахуванням поточної успішності та оцінки за презентований проект та есе.

Критерії оцінювання за 100-бальною шкалою:

- *90-100 балів* – Студент вільно володіє навчальним матеріалом; висловлює свої думки; творчо виконує індивідуальні та колективні завдання; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань; комунікативні уміння та навички сформовані на високому рівні; може

аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання і оцінити результати власної практичної діяльності; виконує завдання, не передбачені навчальною програмою; вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань.

- *70-89 балів* – Студент вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні граматичні помилки у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці; за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдань.

- *50-69 балів* – Студент володіє навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно; на рівні запам'ятовування відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків; знайомий з основними поняттями навчального матеріалу; комунікативні уміння та навички сформовані частково; під час відповіді допускаються суттєві граматичні помилки; має елементарні нестійкі навички виконання завдань; планує та виконує частину завдань за допомогою викладача.

- *Менше 50 балів* – У студента не сформовані комунікативні уміння та навички; студент допускає велику кількість граматичних помилок, що ускладнює розуміння; студент не володіє навчальним матеріалом; виконує лише елементарні завдання, потребує постійної допомоги викладача.

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа (відеофайли, презентації, схеми)
Рекомендована література	
<p><i>Демократія: від теорії до практики / підручник курсу за ред. Грір Берроуз. Видання друге, доповнене. 2019, Міжнародна фундація виборчих систем. 288 с.</i></p> <p><i>Демократія: від теорії до практики / посібник для студентів за ред. Грір Берроуз. Видання друге, доповнене. 2019, Міжнародна фундація виборчих систем. 103 с.</i></p> <p>Антонович М. Україна в міжнародній системі захисту прав людини: Монографія. К.: Видавничий дім “KM Academia”, 2000. С. 27.</p> <p>Holubiak N. Online Technologies of Civic Participation: Positive and Negative Aspects of E-Democracy. Newsletter of Precarpathian University. Political science. 2017. Issue 11. Ivano-Frankivsk: Vasyl Stefanyk Precarpathian National University. P.24-30.</p> <p>Голуб'як Н.Р. Значення громадянської компетентності в трансформаційному суспільстві. Прикарпатський вісник Наукового товариства ім. Шевченка. Серія Думка. / ред. І. С. Монолатій. 2017. №5-6 (41-42). С.9-20.</p> <p>Голуб'як Н.Р. Динаміка громадянської позиції: від громадянської активності до політичної пасивності. POLITICUS. 2017. Вип.6. С. 57-62.</p> <p>Голуб'як Н.Р. Dyskusja o istocie demokracji bezpośrodniej: powrót do źródeł demokracji. Прикарпатський вісник Наукового товариства ім. Шевченка. Серія Думка. / ред. І. С. Монолатій. 2018. №7. С. 41-53.</p> <p>Holubiak N. Od demokracji bezpośrodniej do demokracji elektronicznej: teoretyczny aspekt. Вісник Прикарпатського університету. Політологія / Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. Івано-Франківськ: ЛІК, Вип.12. 2018. С. 24-35.</p> <p>Holubiak N. Budżet partycypacyjny jako przejaw aktywności obywatelskiej: polski model na przykładzie miasta Poznania. Прикарпатський вісник Наукового товариства ім. Шевченка. Серія Думка. / ред. І. С. Монолатій. 2018. С. 32-41.</p>	

Holubiak N. The effect of new technologies on civic participation models. *Przegląd politologiczny*. №4. 2018. P. 51-63.

<https://journals.indexcopernicus.com/search/article?articleId=2002201>

Holubiak N. E-instruments for direct democracy in selected towns of Poland and Ukraine: An example of the civic budget/ E-voting and E-Participation Experiences, challenges and prospects for the future. Adam Mickiewicz University in Poznań, Faculty of Political Science and Journalism, Poznań, 2019. P. 149-161. ISBN 978-83-65817-56-3

Marchuk, V., Hladiy, V., Holubiak, N., Dudkevych, V., & Melnychuk, V. The Development of a System of Local Self-Government in the Countries of the Visegrad Group in the Conditions of Postmodern Society. *Postmodern Openings*. №12(2). 2021. P. 233-245.

URL:<https://lumenpublishing.com/journals/index.php/po/article/view/3119/2936>

Holubiak N. Public control of public authorities: Significance for Ukraine/ Human community: topical issues of the scientific researches : collective monograph / K. S. Brenzovych, N. R. Holubiak, M. M. Korol, M. M. Palinchak, etc. Lviv-Toruń : Liha-Pres, 2020. P.22-38. ISBN 978-966-397-100-1

Закон України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини». URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/776/97-вр>

Закон України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18>

Закон України «Про громадські об'єднання». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>

Закон України «Про доступ до публічної інформації». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>

«Міжнародний пакт про громадянські і політичні права». Ратифіковано Указом Президії Верховної Ради Української РСР. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text

«Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок». Ратифіковано Указом Президії Верховної Ради Української РСР. http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_207

«Конвенція про права осіб з інвалідністю». Ратифіковано Верховною Радою України. http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_g71

«Гендерні профілі 25 областей України». Проект ООН Жінки «Гендерна рівність у центрі реформ, миру та безпеки», 2019. https://eu-ua.org/genderni-profli-25-oblastey-ukrayiny?fbclid=IwAR1a5deoPbaKQQ-4zeYKcf7hGdR3D7qIXU5_IH2VqNUgLFAN_1rh2qvmRgg

«Європейська конвенція про права людини». Ратифіковано Верховною Радою України. http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004

Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами. Ратифіковано Верховною Радою України. https://ips.ligazakon.net/document/mu11251?%3Futm_source=jurliga.ligazakon.ua&utm_medium=news&utm_content=j103&_ga=2.79941904.645178783.1674942360-1488972263.1674942360

«Права людини в Україні – 2017. Доповідь правозахисних організацій» Українська Гельсінська спілка з прав людини (УГСПЛ), 2018 р. <https://helsinki.org.ua/publications/richna-dopovid-pravozahysnyh-orhanizatsij-prava-lyudyny-v-ukrajini-2017/>

«Інструменти впливу громадян на місцеву владу». Український незалежний центр політичних досліджень (УНЦПД), 2017. <http://dovidnyk.org.ua/421-buklet-instrumenty-vplyvu-hromadian-na-mistsevu-vladu-prezentovano>

«Контроль за владою — практичні інструменти». Міжнародний республіканський інститут (IRI), 2017. <https://www.iri.org.ua/navchalni-resursy/kontrol-za-vladou-prakticni-instrumenti>

«Права людини та місцева демократія». Українська Гельсінська спілка з прав людини (УГСПЛ), 2017. <https://helsinki.org.ua/wp-content/uploads/2017/06/book-3.pdf>

«Роль громадськості у покращенні якості адміністративних послуг». Центр політико-

- правових реформ (ЦППР), 2017. <https://www.slideshare.net/CentrePravo/ss-76801743>
- «Референдум: досвід України та європейські стандарти». Міжнародна фундація виборчих систем (IFES), Центр політико-правових реформ (ЦППР), 2016. <https://www.slideshare.net/CentrePravo/referendum-70174013>
- «Громадянське суспільство і політика». Міжнародний республіканський інститут (IRI), 2016. <https://www.iri.org.ua/navchalni-resursy/gromadske-suspilstvo-i-politika>
- «Виконавча влада (теоретичний і конституційний аспекти)». Центр політико-правових реформ (ЦППР), 2016. http://pravo.org.ua/ua/about/books/executive_authority/
- «Громадянська обізнаність в Україні, Молдові та Білорусі». Київський міжнародний інститут соціології (КМІС), Програми розвитку ООН в Україні (ПРООН), 2016 р. <https://www.ua.undp.org/content/dam/ukraine/docs/DG/DHRP/Civic-literacy-UKR.pdf>
- Онлайн-курс з громадянської освіти. Prometheus. <https://prometheus.org.ua/civileducation/>
- Онлайн-курс з громадянської освіти. Відкритий Університет Майдану. <https://vumonline.ua/courses/>
- Dalton R. Citizenship Norms and the Expansion of Political Participation / Russel J. Dalton. Political Studies. 2008. №56. С. 76–98.
16. Democracy Index 2017: Free speech under attack The Economist Intelligence Unit. 2018. URL: http://pages.eiu.com/rs/753-RIQ-438/images/Democracy_Index_2017.pdf.
- How Can Citizens Participate? We the People: The Citizen & the Constitution. The Center for Civic Education, 2nd Edition. 1998. URL: <http://www.civiced.org/resources/curriculum/lesson-plans/456-how-can-citizens-participate>.
- O'Brien E. Democracy for All: Human Rights and Street Law Legal Literacy Programs. 2014. URL: <http://www.nylslawreview.com/wp-content/uploads/sites/16/2014/11/OBrien.pdf>.
- Francis Fukuyama. "Social Capital and Civil Society." IMF Conference on Second Generation Reforms, October 1, 1999. <https://www.imf.org/external/pubs/ft/seminar/1999/reforms/fukuyama.htm>

Інформаційні ресурси

- Інформаційною базою вивчення навчальної дисципліни є:
- законодавчі акти, нормативні документи, інструктивні, методичні матеріали та рекомендації міністерств і відомств;
  - праці вітчизняних і зарубіжних вчених;
  - матеріали науково-практичних конференцій;
  - підручники та навчальні посібники на електронних носіях;
  - професійні видання України;
  - Інтернет-ресурси, зокрема:
    - 1) нормативно-правова база України URL – <http://zakon3.rada.gov.ua>
    - 2) офіційний сайт Кабінету Міністрів України – <http://www.kmu.gov.ua>
    - 3) офіційний сайт Верховної Ради України – <http://www.rada.gov.ua/>
    - 4) Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України – <http://www.kmu.gov.ua/>
    - 5) Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua/>
    - 6) Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого – <https://nlu.org.ua/>
    - 7) Наукова бібліотека ПНУ – <http://lib.pnu.edu.ua/>

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра міжнародних відносин
---------	------------------------------

	<p>м. Івано-Франківськ, вул. Чорновола 1, каб. 103</p> <p>(096) 30-99-635, (0342) 75-20-27</p> <p> kmv@pnu.edu.ua</p> <p>Сторінки в соцмережах:</p> <p> https://www.facebook.com/pnuir</p> <p> https://www.instagram.com/pnu_international_relations/</p>
Викладач	<p> Голуб'як Наталія Романівна – кандидат політичних наук, старша викладачка кафедри міжнародних відносин</p>
Контактна інформація викладача	<p>+ 3 8099 743 11 24</p> <p> nataliia.holubiak@pnu.edu.ua</p>

Політика курсу

Академічна доброчесність	<p>Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» ➤ Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науководослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». ➤ Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». ➤ Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”. ➤ Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”. ➤ Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”. Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/
Пропуски занять (відпрацювання)	<p>Можливість і порядок відпрацювання пропущених здобувачем освіти занять регламентується Положення</p>

	<u>про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.)</u>
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	У разі виконання завдання здобувачем освіти пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання – «незадовільно», відповідно до <u>Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.)</u>
Невідповідна поведінка під час Заняття	Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» <u>«Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти»</u> - ознайомитися із положенням можна за посиланням: <u>https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</u>
Додаткові бали	Студент має змогу також отримати додаткові бали , пройшовши навчальний курс у вигляді неформальної освіти з отриманням сертифікату в межах тематики дисципліни впродовж навчального семестру; взявши участь у науковому, освітньому чи прикладному проєкті, конференції, круглому столі, інших видах наукової активності, які відповідають профілю дисципліни; опублікувавши наукову працю, яка відповідає профілю дисципліни. Відповідно до <u>Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.)</u> . відповідні студенти можуть отримати додаткові бали на підставі рішенням кафедри міжнародних відносин
Неформальна освіта	Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується <u>Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019 із внесеними змінами наказ № 80 від «12» лютого 2021 року)</u> - <u>https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/</u>

Викладач

Голуб'як Н.Р.